

TWEE LÂNDEN, EENE VÖRTIED

WORD EEN TIJDREIZIGER! - WERDE ZUM ZEITREISENDEN!

ROUTE 57 km

Introductie

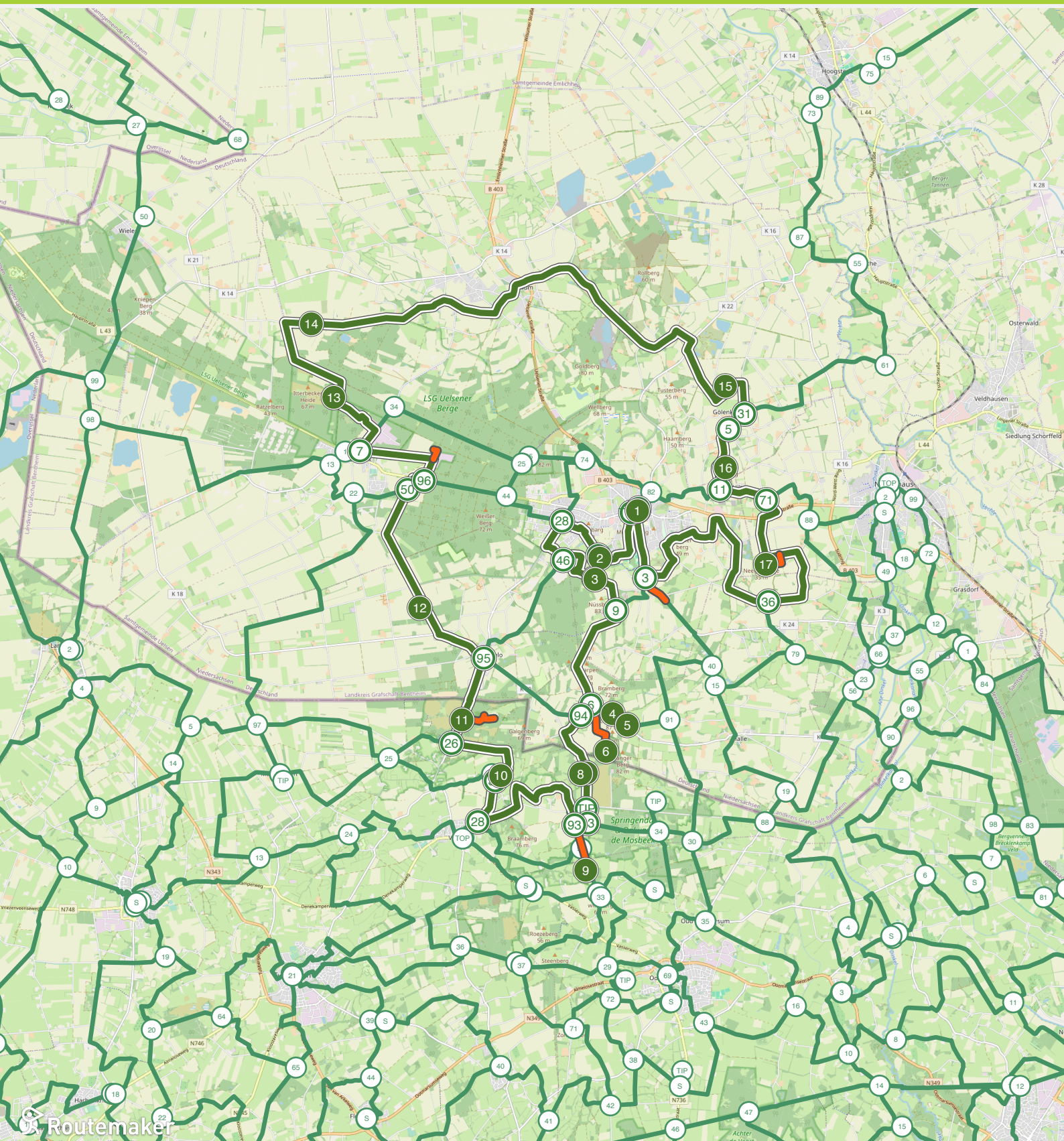
Deze fietsroutes brengt je langs de mooie prehistorische plekken in het grensgebied van Nederland en Duitsland en laat je zien wat de stuwwal te bieden heeft. Bij Bronzezeithof Uelsen is de tentoonstelling te bezoeken waar deze route onderdeel van is. Beleef, ervaar en stel je voor dat...

Route gemaakt door

Werkend Landschap in opdracht van Stichting Landschap Overijssel

Twée Lânden, Eene Vörtied

Word een tijdreiziger! - Werde zum Zeitreisenden!

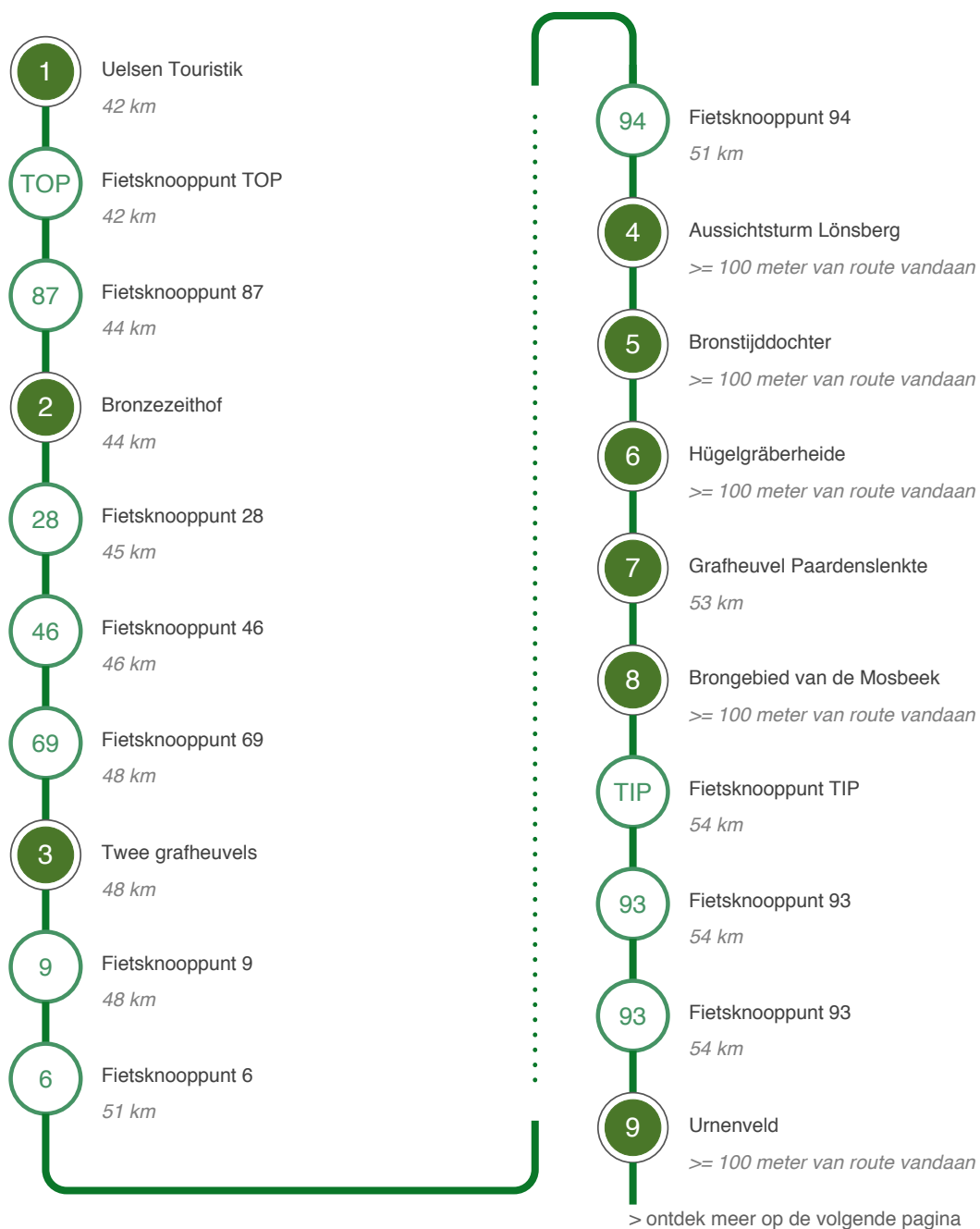
Twée Lândén, Eene Vörtied

Praktische informatie

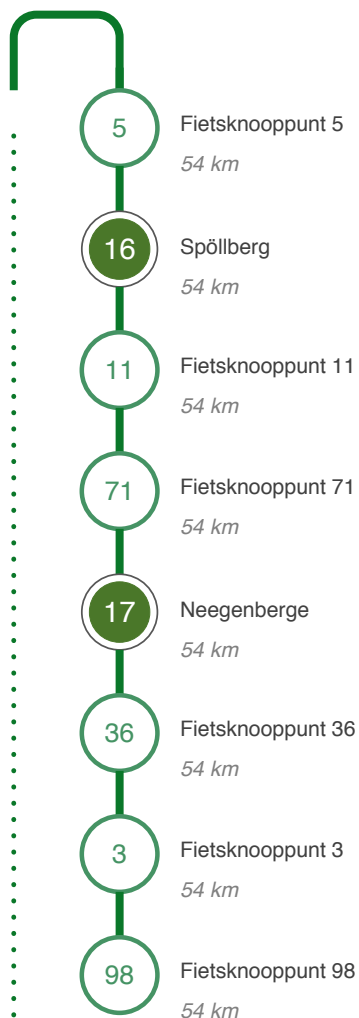
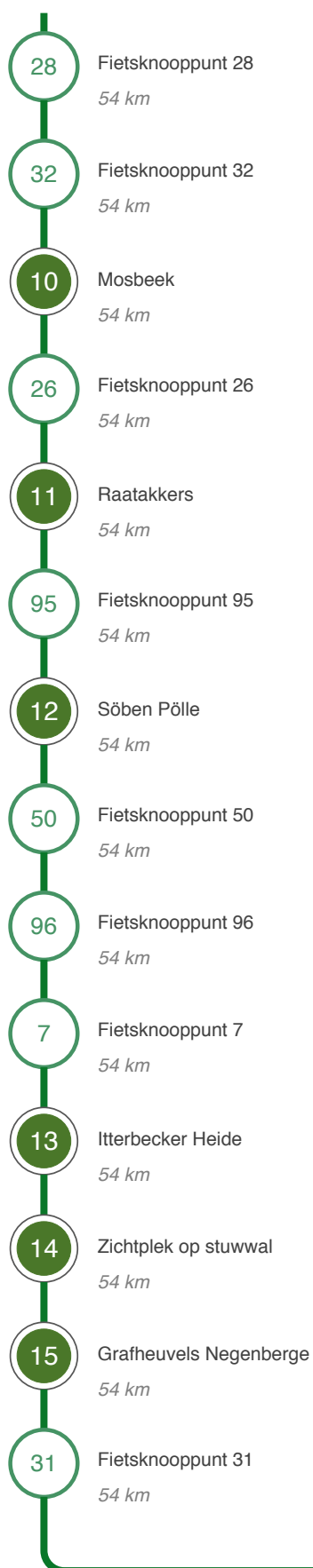
Je start bij Uelsen Touristik in Uelsen, Am Markt 7, 49843 Uelsen. Parkeren is aan de weg in de daarvoor bestelde parkeervakken. Bij Uelsen Touristik is ook een toilet te bezoeken tijdens de openingstijden van het toeristisch centrum.

Naar de startlocatie

Uelsen Touristik, Am Markt 7, 49843 Uelsen.

Vervolg route

Einde van de route

Twee Lânden, Eene Vörtied

57 km

1

Uelsen Touristik

TOP, Oude stadhuis

Het jaar 1649 wordt algemeen als het oorsprongsjaar beschouwd. Het stadhuis behoorde tot 1938 toe aan de kerk en werd pas daarna eigendom van de gemeente Uelsen. Na 17 jaar leeg te hebben gestaan, werd het gerenoveerd en kreeg het in 1978 een nieuwe bestemming.

Uelsen Touristik

Naast tentoonstellingen en kamerconcerten is nu ook het VVV-kantoor "Uelsen Touristik" in het oude stadhuis te vinden.

Bij de entree bevindt zich een kleine expositie. Naast prehistorische vondsten kunt u hier een kopie van de "Gouden Beker" bewonderen. Op de bovenverdieping bevindt zich een trouwzaal van de burgerlijke stand van Uelsen voor "de mooiste dag van uw leven".

2

Bronzezeithof

Bronzezeithof

Hier wonen ze dan, onze burens uit de bronstijd, meer dan 100 generaties terug. In dit leuke, rietgedekte boerderijtje eten en slapen ze, samen met hun ossen en schapen.

Bronzezeithof, boerderij

Spinnen, weven, koken

Op het Bronzezeithof kun je zien hoe ze vuur maken, hun eten bereiden, wol spinnen, linnen weven en zelfs hoe ze gaten kunnen boren. Ook vind je hier de eerste landbouwwerktuigen en een ossenwagen.

Openingstijden

mei en juni: open op zondag 13:00 - 17:00 juli en augustus: open woensdag t/m zondag 13:00 – 17:00 november t/m april: gesloten

<https://bronzezeithof.de> (bronzezeithof.de)

Twee grafheuvels

Processie- living history

Grafheuvel

In de bronstijd was het gebruikelijk dat overledenen werden bijgezet in de grafheuvel waarin ook de voorouders liggen. Grote kans dat in deze twee grafheuvels twee verschillende bronstijdfamilies zijn begraven.

Urenenvelden

Rond de overgang naar de ijzertijd maakt de grafheuvelcultuur plaats voor de urnenveldencultuur; voortaan worden de doden gecremeerd in plaats van begraven. Kleine heuveltjes in het landschap markeren de plek waar de urnen met as zijn bijgezet, vaak in de buurt van of rondom de oudere grafheuvels.

Urn

In deze omgeving is onder andere een urn uit 1100-500 vChr gevonden, waarvan de schouder is versierd met lijnen en de buik met verticale banen. Voor archeologen zijn graven een bron van informatie over de prehistorische mens. Zijn de doden begraven of gecremeerd? Welke rituelen hoorden erbij?

Urn Haarler grafveld (OKT 762)

Aussichtsturm Lönsberg

Uitkijktoren Lönsberg

Het uitkijkpunt, op een hoogte van 22 meter, biedt een panoramisch uitzicht over het omringende landschap. Vanaf hier kunt u Nordhorn en Lingen zien, evenals kasteel Bad Bentheim. De schuilplaats bevindt zich vlakbij een pension. De geschiedenis komt hier tot leven.

Uitzichttoren Aussichtsturm Lönsberg

Bronstijddochter

Bronstijddochter

Terug naar onze bronstijddochter. Hier vertrekt ze voorgoed om 'in te trouwen' bij een andere stam, honderden kilometers verderop. Lang werd aangenomen dat de prehistorische mens niet verder kwam dan zijn eigen dorp. Tegenwoordig weten we dat er ook al in de bronstijd verrassend ver werd gereisd.

Bronstijddochter

Dochters ontbreken

Uit DNA-onderzoek blijkt dat hele generaties volwassen dochters ontbreken in bepaalde grafvelden van prehistorische gemeenschappen. Ook zijn sieraden - gemaakt in een andere regio - gevonden die erop wijzen dat de vrouwen die hier begraven liggen, uit andere regio's kwamen.

Of verliefd?

Werden ze uitgehuwelijkt aan een andere stam? Had het met machtsuitbreiding te maken? Of kozen de vrouwen zelf? Misschien gingen ze mee op handelsreis en werden ze verliefd op een man in een andere gemeenschap. Wellicht wist men toen al dat het voor het nageslacht gezond is om genen te 'verversen'.

Vertrek bronsijddochter

6

Hügelgräberheide

Grafheuvels

Je loopt hier over de Hügelgräberheide, een klein glooiend heidegebied met maar liefst 14 grafheuvels uit de Bronstijd. Ook zijn hier nog ploegsporen van boeren uit de vroege middeleeuwen zichtbaar. Zij maakten gebruik van een keerploeg en van karren op schijfwielen, getrokken door ossen.

Grafheuvel, foto Nico Kloek

Inkijkje

Grafheuvels geven ons een inkijkje in het leven van onze voorouders. Archeologisch onderzoek leverde skeletresten, urnen met as en gebruiksvoorwerpen op. Daardoor weten we hoe ze hun doden begroeven en hun directe omgeving inrichtten.

Verering

Grafheuvels waren niet alleen maar begraafplaatsen. Ze dienden ook als plaats voor verering, oriëntatiepunt of afbakening van territorium.

Grafheuvel Paardenslenkte

Grafheuvel, processie living history

Grafheuvels vormen de oudste sporen van menselijke bewoning in het Overijsselse landschap. Soms kregen de doden giften mee voor het hiernamaals. Juist vanwege deze grafgiften vielen grafheuvels ten prooi aan schatgravers. In de 19de eeuw gingen op

De begraafplaatsen duiden op langdurige bewoning van dit gebied. Het zorgvuldig graven van sleuven dwars door de heuvels heen

Brongebied van de Mosbeek

Brongebied van de Mosbeek

De Mosbeek wordt gevoed door kwelwater dat opborrelt uit de bodem, komend vanuit de stuwwal. Bioloog Victor Westhoff attendeerde Landschap Overijssel in 1944 op een prachtige orchideeënweide, die vervolgens werd aangekocht. 70 jaar lang werd deze weide zorgvuldig beheerd met resultaat!

parnassia

Natura 2000

Natuurgebied Dal van de Mosbeek is aangewezen als Natura2000-gebied. De grond bestaat uit keileem en dekzand dat op sommige plekken slecht doorlatend is waardoor bronnen van grondwater ontstaan. Het kalkrijke water uit de bronnen zorgt voor een ongekennde natuurlijke rijkdom.

*Opgehoogde beekbodem Mosbeek -
Nico Kloek*

Betoverende planten

Daardoor vind je hier allerlei bijzondere bloemen en planten. En dat is weer gunstig voor libellen en vlinders. Inmiddels zie je hier o.a. de beekoeverlibel en breedscheenjuffer. Plus vlindersoorten als de kleine ijsvogelvlinder, kleine vuurvlinder en, met wat geluk, de grote weerschijnvlinder.

Excursie

Wil je met de gids mee op verkenningstocht? Schrijf je dan in voor een excursie op de website van Landschap Overijssel.

<https://landschapoverijssel.nl/eropuit/activiteiten> (activiteiten & excursies)

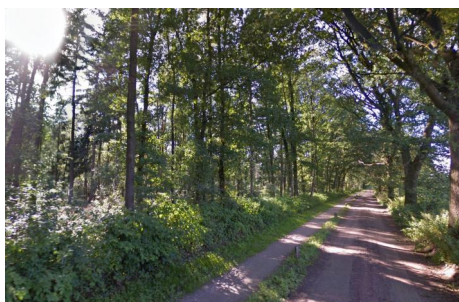

vetblad

9

Urnenveld

Urnenvelden in het bos

Höllweg Nutter

Terrein waarin een urnenveld is gevonden. Datering: Bronstijd en/of IJzertijd. Urnenvelden zijn prehistorische begraafplaatsen in of onder met zand of plaggen opgebouwde verhogingen. In de Bronstijd werden meerdere personen in een heuvel bijgezet, die daardoor groter is.

Mosbeek

Dal van de Mosbeek

In het Dal van de Mosbeek liggen meerdere bronnen. Het is een nat gebied. Dat komt doordat de bodem uit keileem bestaat, een mengsel van keien, leem, zand en grind. Keileem is slecht doorlatend voor (regen)water. Het Dal van de Mosbeek is een zeer waardevol natuurgebied.

Grote gele kwikstaart - Mark Zekhuis

Gele kwikstaart

Met wat geluk kun je de grote gele kwikstaart zien. Deze opvallende knalgele vogel eet graag insecten langs de beek.

Dotterbloem

In het voorjaar bloeien hier de opvallende dotterbloemen met hun prachtige gele schoteltjes. Langs de houtwallen vind je bosanemonen die witte tapijtjes vormen. In dezelfde periode begint ook het goudveil te bloeien.

Dotterbloem - Mark Zekhuis

Goudveil

Goudveil is een zeldzame plant. Het groeit langs natte beekoevers en zompige bronbossen. Plantenkenners knielen er graag voor neer, want in Nederland is het een zeldzaamheid. Daar waar het groeit, kan het flinke oppervlakten bedekken.

Paarbladig goudveil - Mark Zekhuis

Raatakkers

Raatakkers, Mander

Raatakkers

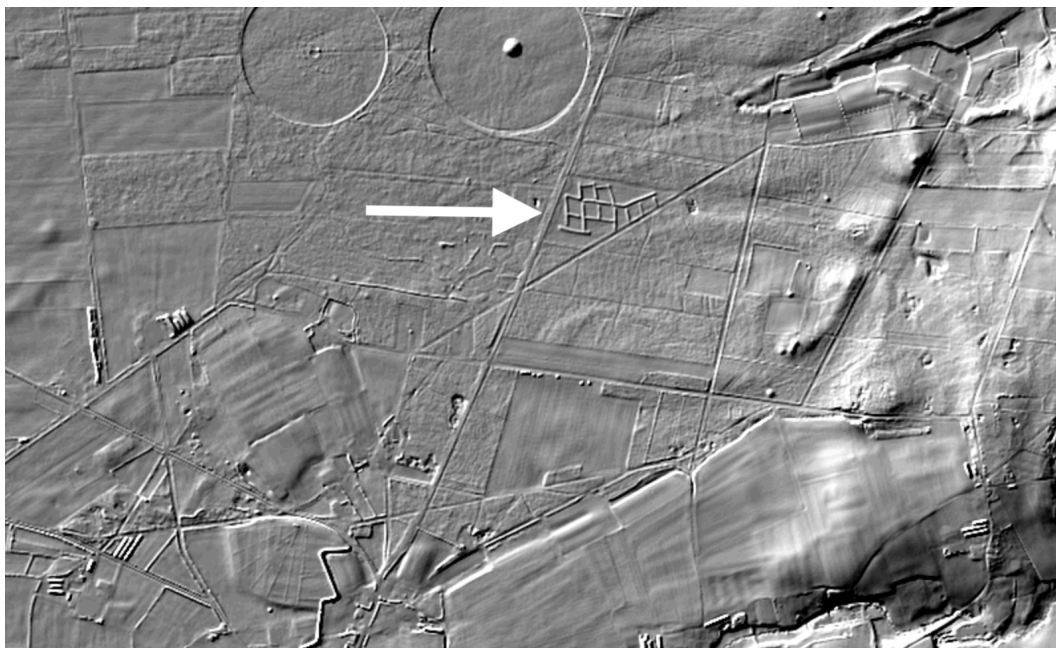
Hier zie je replica's van zogenaamde raatakkers (celtic fields); kleine rechthoekige, omwalde akkers die boeren in deze regio rond 800 voor Christus gebruikten om primitieve graansoorten als emmertarwe en spelt te verbouwen.

Landbouwsysteem Late Bronstijd

Met het blote oog zijn de originele raatakkers niet meer goed waarneembaar. Om het verhaal over dit landbouwsysteem uit de Late Bronstijd te kunnen blijven vertellen, hebben we replica's gemaakt. Vermoedelijk hebben de akkers er destijds zo uitgezien.

Origineel

Rondom deze replica's liggen de originele raatakkers, zie ook de hoogtekkaart. Heb jij een geoefend oog? Dan kun je ze misschien zien.

Raatakkers op hoogtekaart

12

Söben Pölle

Söben Pöllen

In een zijstraat van Getelo naar Itterbeck rijdt u langs de 'Söben Pöllen'. Het gaat om een verzameling grafheuvels, hoewel er oorspronkelijk duidelijk meer grafheuvels waren dan tegenwoordig. Het is een omheind gebied begroeid met heide en jeneverbesstruiken.

Söben Pöllen

13

Itterbecker Heide

De Itterbecker Heide

Ten noordwesten van Itterbeck ligt de "Itterbecker Heide". Het is een van de grootste aaneengesloten zandheidegebieden in het zuidwesten van Nedersaksen. Het heidegebied wordt gekenmerkt door duinen en bosmorenen.

Je vindt er dwergstruikheide, jeneverbesheide en droog grasland. Delen van het natuurgebied worden gebruikt voor bosbouw en landbouw. Het gebied staat sinds 23 augustus 2007 onder natuurbescherming.

Het vervangt het natuurreservaat met dezelfde naam dat oorspronkelijk op 7 oktober 1939 onder bescherming was geplaatst. De verantwoordelijke lagere natuurbeschermingsautoriteit is de wijk Grafschaft Bentheim.

Mooie wandelpaden leiden langs de Itterbeckse Heide. Zeker als de heide in de nazomer in bloei staat, heeft u hier een prachtig uitzicht. Tekst: Uelsen Touristik

*Schapen op de Itterbecker Heide,
Duitsland*

Zichtplek op stuwwal

De stuwwal in de verte

Vanuit dit punt is de noordelijke flank van de stuwwal goed te zien. De stuwwal is gevormd tijdens de voorlaatste ijstijd (het Saalien, circa 150.000 jaar geleden), toen gletsjers vanuit Scandinavië Nederland bereikten en de ondergrond en bodems voor zich uit duwden tot heuvels en stuwwallen.

Het ijs was zo zwaar dat de massa de bodem aan de kant heeft geduwd. Deze massieve ijslobben creëerden het heuvelachtige landschap en vormden tegelijkertijd diepe bekkens, die later opgevuld raakten. De stuwwal van Uelsen is een van deze gevormde stuwwallen.

Zicht op de stuwwal

Grafheuvels Negenberge

Grafheuvels Negenberge

Het grafheuvelveld heeft als bijzonder kenmerk dat acht van de negen grafheuvels in een rij liggen langs de bomenrij aan de linkerkant van het veld.

*Grafheuvels Gölenkamp Neegen
Bargen*

Spöllberg

De Spöllberg en gouden bekens

De Spöllberg werd bekend toen een boer er in 1840 gouden bekens vond.

De Spöllberg, gelegen ten noordoosten van Uelsen, met zijn oude grafheuvels verwierf bekendheid toen een boer er in 1840 een 11,5 centimeter hoge gouden beker vond, die men tegenwoordig dateert uit de bronstijd, dat wil zeggen rond 1500 voor Christus.

Een replica van de gouden beker is te bewonderen in het oude stadhuis in Uelsen.

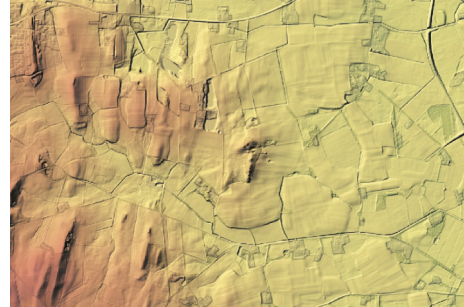

Spöllberg

Neegenberge

Negenberge

Negenberge is een archeologische vindplaats in Nedersaksen, Duitsland. Negenberge ligt vlakbij de bergtop Neegenberge en het bos Alte Lehmgruben.

Hoogtekaart Neegenberge